

ZOOLOGIA (INVERTEBRATS)

TRIOPS CANCRIFORMIS SUBSP. SIMPLEX, DEL CLOT D'ESPOLLA (ALT EMPORDÀ)

Francesc Sala & Joan Vicente

RESUMEN

Se trata de un fósil viviente en el *Clot d'Espolla*, de la comarca de l'Alt Empordà (prov. Girona). Es un pequeño crustáceo de cuerpo segmentado que se alimenta de mosquitos, simientes de vegetales y hasta de sus propios congéneres. Cuando se deseca el estanque los huevos quedan en el barro seco, hasta que las lluvias otoñales vuelven a llenar el estanque del líquido elemento.

KEY WORDS: *Triops Cancriformis*, animated crustaceous from Triasical period.

Durant una visita realitzada a la tardor de 2006, al poble de l'Esponellà, de la comarca de l'Alt Empordà, visitàrem el ja conegut "Clot d'Espolla", que es troba al vessant meridional de la Serra de l'Albera. En aquest indret declarat per Medi Ambient com *reserva zoològica especial*, s'hi troba un petit estany on hi brolla l'aigua a 20 o 30 cm del travertí que constitueix l'altiplà d'Usall, una doll d'aigua que sembla procedir d'un corrent subterrani originat pel riu Fluvià.

La llacuna de l'Espolla és notable per la coneguda presència d'un crustaci d'aigua dolça conegut per *Triops cancriformis*. Es tracta d'un "fòssil vivent", que ja existia en el període Triàsic, de més de 100 milions d'anys d'antiguitat.

Els *Triops* són de la classe dels Branquiòpodes i de l'ordre dels Filòpodes. Els cos dels triops és segmentat i acaba en dos apèndix filiformes. Té un gran nombre de potes que utilitza per nedar i respirar. Aquests apèndix són prims, foliacis, i el seu incessant moviment en ones successives es transmet del darrere al davant, fet que crida l'atenció en els animals vius. Les potes del primer parell porten prolongacions llargues constituint filaments caudals. Per la forma característica de la seva carcassa superior se'ls anomena vulgarment "tortuguetes".

El nom de *Triops* els hi ve dels tres ulls, grans i sortits, quelcom mòbils que tenen a l'esquena, l'estructura dels quals recorda els de molts insectes. Quan resten sobre els fons, neden amb les potes anteriors, que són més robustes que les potes del darrere quedant llavors en la posició normal, és a dir, de cap per avall.

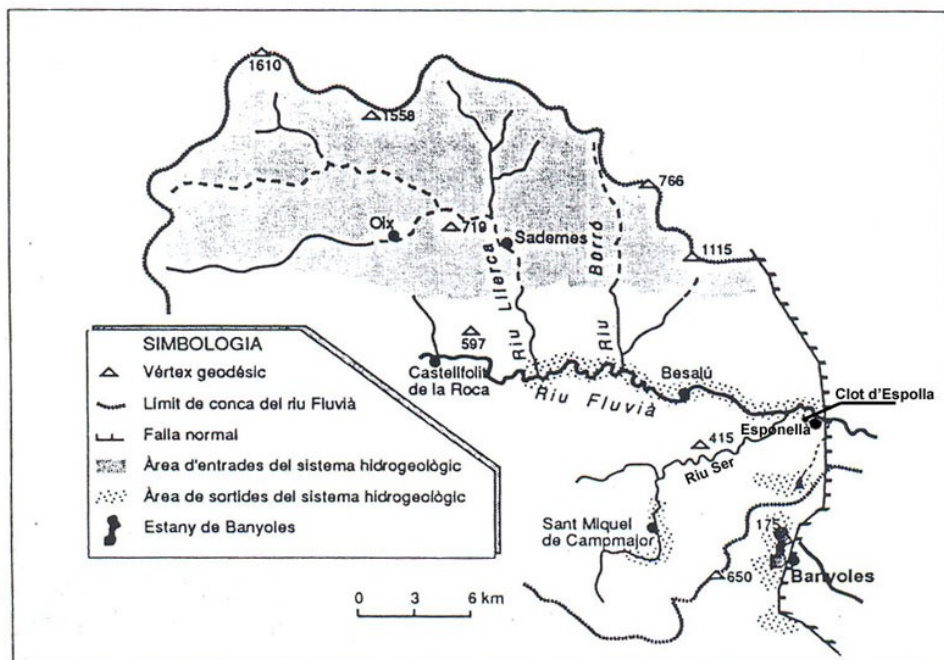

Figura1. Sistema hidrogeològic de Banyoles. Esquema en planta de les entrades i sortides segons M. Sanz (1985).

Cacen larves de mosquit i petits crustacis, sense menysprear les cries dels propis congèneres; mengen també petites llavors i roseguen teixits vegetals, encara que fonamentalment són carnívors. Són uns animalons molt voraçs, que es moren als dos o tres dies sense menjar.

Els *Triops* viuen a l’Espolla en els curts períodes que l’estany és ple. Els seus ous resisteixen la dessecació i poden romandre en el fang en estat latent com si fossin llavors, però n’hi ha prou de col·locar-los en un aquari ben condicionat amb una quantitat de fang sec que contingui ous, perquè als dos o tres dies apareguin els *Triops*, amb un ràpid creixement intercalat de diverses mudes. Després d’un mes i mig o dos mesos assoleixen la mida màxima.

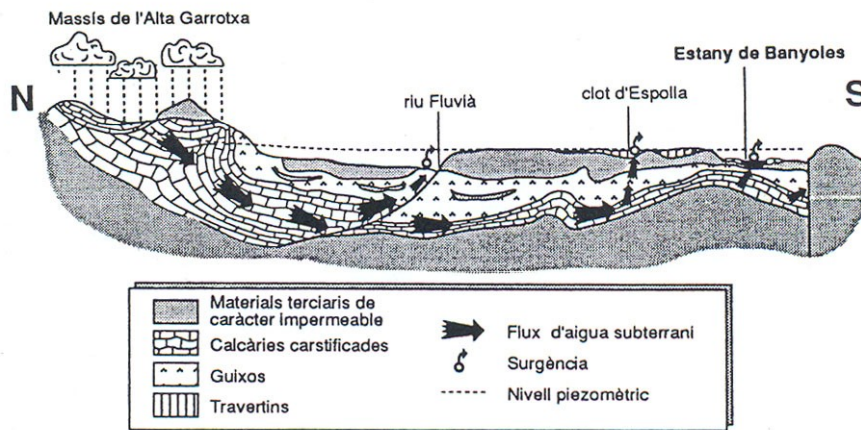

Figura 2. Sistema hidrogeològic de Banyoles. Esquema en secció del funcionament hidràulic segons M. Sanz (1985).

Les poblacions del centre d'Europa de *Triops* acostumen a estar formades només per femelles capacitades per donar ous viables sense el concurs dels mascles; malgrat això és possible que en altres comunitats de *Triops* existeixin els dos gèneres. Els mascles són lleugerament més petits, però exteriorment tenen poca diferència amb les femelles. Els individus del sexe femení porten els ous en unes fosses situades entre les potes del darrere.

La mida dels *Triops* de l'Espolla és de 4 a 5 cm de llargada, però els del delta de l'Ebre encara poden ser més grans i ser una plaga pels camps d'arròs. Els *Triops* viuen també a les illes Balears.

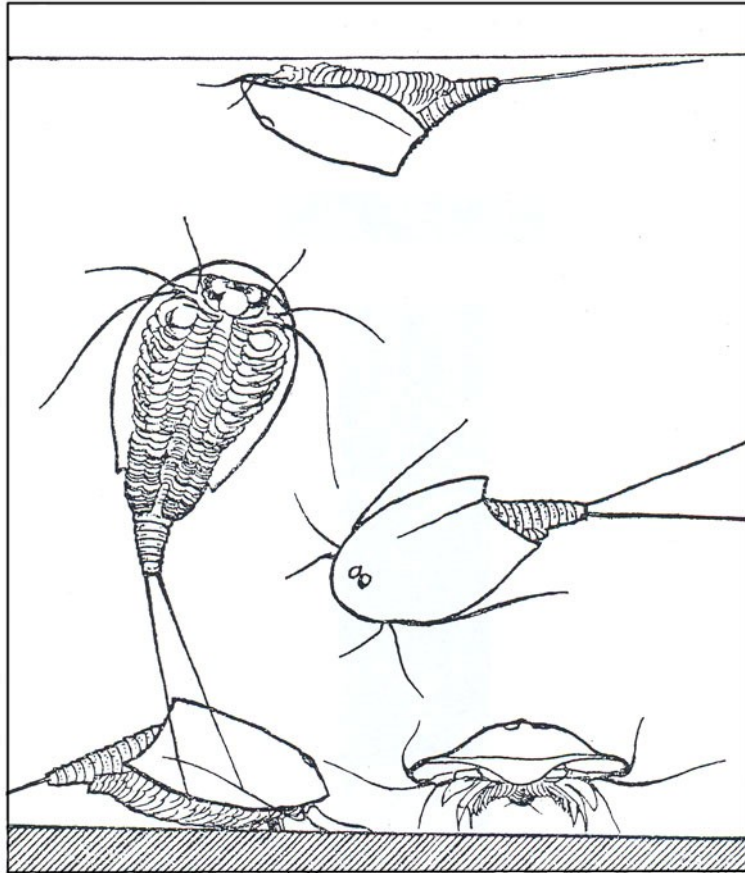

Figura 3. Representació gràfica del Triops cancriformis.

Figura 4. Recol·lecció de Triops al clot d'Espolla.

Figura 5. Fotografia de Triops cancrivorus.

BIBLIOGRAFIA

- FISCHER, J-C. (1980): Fossiles de France. *Ed. Mason*, Paris.
- MARGALEF R. (1951): *Un interesante crustáceo del "Clot de l'Espolla"*. Cuadernos del Centro de Estudios Comarcales de Bañolas. Inst. de Est. Gerundensis, Girona.
- MARGALEF R. (1955): *Los organismos indicadores de la Limnología*. Inst. Fost. de Investigaciones y Experiencias, Madrid.
- NAVARRO, A (1980): Clasificación de los animales, vegetales y minerales (claves dicotómicas). *Gráficas Condor*. Madrid.
- DD. AA. (1986): Història Natural dels Països Catalans. Artropòdes. I. *Gran Enciclopèdia Catalana*. Barcelona.
- BUSI, D. (1955): *Fenomenologia càrstica i funcionament dels sistema lacustre de la Garrotxa i Banyoles*. Universitat de Girona. Unitat de Geologia.